

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Insyn och sekretess i statliga företag i internationellt samarbete (SOU 2004:75)

Nämnden för offentlig upphandling (NOU), som inte har upptagits som remissinstans beträffande rubricerade betänkande, avger på eget initiativ synpunkter på de förslag som nu lämnas.

NOU tillstyrker förslaget att tryckfrihetsförordningens regler om rätten att ta del av allmänna handlingar skall gälla även handlingar hos aktiebolag, ekonomiska föreningar, handelsbolag och stiftelser där staten har ett rättsligt bestämmande inflytande. NOU instämmer även i förslaget att sådana företag skall jämföras med myndigheter vid tillämpningen av sekretesslagen.

NOU är också positiv till förslaget att sekretesstiden för handlingar som anger villkor i slutet avtal förlängs för statliga företag som omfattas av förslaget, i likhet med vad som redan gäller för kommunala företag, från två till fem år efter det att avtal slöts.

NOU utövar tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt 7 kap. 9 § lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). De organisationer som skall följa LOU kallas upphandlande enheter. Termen omfattar såväl myndigheter som vissa bolag, stiftelser och föreningar som har inrättats i syfte att täcka behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär.

NOU har i en skrivelse till regeringen påtalat behovet av en översyn av sekretessreglerna i samband med offentlig upphandling (dnr 2000/0134-29). NOU framförde i skrivelsen särskilt att sådana upphandlande enheter som inte omfattas av offentlighetsprincipen och sekretesslagen – främst statliga och vissa privata bolag – intar en särställning i förhållande till övriga upphandlande enheter. NOU framförde vidare att ”De statliga bolagen omfattas inte av bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet. En leverantör kan därför i regel inte ta reda på sina konkurrenters identitet och har svårt att kontrollera huruvida de uppfyllde kriterierna som i förfrågningsunderlaget uppställts för det kvalitativa urvalet och tilldelningen av kontrakt. Reglerna i sekretesslagen bör tillgodose behovet av information i samband med upphandling, överprövning och skadestånd.”

Camilla Graf Morin

Sedan NOU:s skrivelse överlämnades har ändringar skett i LOU (prop. 2001/2002:142, SFS 2002:594) i syfte att förbättra möjligheterna för leverantörer att ansöka om överprövning av en upphandlande enhets beslut att en viss leverantör skall tilldelas kontraktet, det så kallade tilldelningsbeslutet. En upphandlande enhet har ålagts en skyldighet att på eget initiativ lämna upplysningar till anbudssökande och anbudsgivare om tilldelningsbeslutet och att lämna ut sådan information till varje leverantör som så begär. Dessa ändringar i LOU trädde i kraft den 1 juli 2002. Denna lagändring har avsevärt förbättrat möjligheten att få ut information om en upphandling som ett statligt bolag har genomfört.

Den information som upphandlande enheter är skyldiga att utge enligt 1 kap. 27 och 28 §§ LOU är emellertid inte lika omfattande som den information som kan erhållas med hjälp av offentlighetsprincipen. Rätten att få ut information enligt offentlighetsprincipen är inte heller begränsad till potentiella leverantörer.

NOU tillstyrker därför förslaget att tryckfrihetsförordningens regler om rätten att ta del av allmänna handlingar skall gälla även handlingar hos aktiebolag, ekonomiska föreningar, handelsbolag och stiftelser där staten har ett rättsligt bestämmande inflytande. NOU ser fördelar med att det nu presenterade förslaget beträffande statliga företag utformas så, att det får samma täckning som definitionen av upphandlande enheter i LOU. NOU instämmer även i förslaget att sådana företag skall jämföras med myndigheter vid tillämpningen av sekretesslagen. NOU är också positiv till förslaget att sekretesstiden för handlingar som anger villkor i slutet avtal förlängs för statliga företag som omfattas av förslaget, i likhet med vad som redan gäller för kommunala företag, från två till fem år efter det att avtal slöts.

Beslut om utformningen av detta yttrande har fattats vid nämndsammanträde den 15 mars 2005 i vilket deltog kammarrättslagmannen Lisbeth Edlund, ordförande, kommerserådet Bengt Agild, teknologie doktor Börje Hed, chefsjuristen Hans Ekman och chefsjuristen Dan Holke. Beslutet fattades i närvaro av NOU:s kanslichef Margareta Hentze och chefsjurist Michael Slavicek efter föredragning av jur.kand. Camilla Graf Morin. Beslutet expedieras i enlighet med föredragandens förslag.

NÄMNDEN FÖR OFFENTLIG UPPHANDLING

Camilla Graf Morin